

RÖDSVINGEL – Odlingsvägledning

ODLINGSKALENDER

Insåningsåret	
April - maj	Insådd samtidigt med skyddsgrödan. Utsädesmängd 5-7 kg/ha, max 1-2 cm djup
Maj	Ogräsbekämpning
Augusti	Skyddsgrödans stubb putsas. Ev. Kvävegödsling
September - oktober	Ev. vältning Bekämpning av spillsäd Ev. ogräsbekämpning Putsning Gödsling
Fröåret	
Mars	Kvävegödsling vid tillväxtstart. Bekämpning av vitgröe och örtogräs
April – maj	Eventuell bekämpning av örtogräs, kvickrot. Tillväxtreglering när grödan är i mycket god tillväxt.
Andra halvan av juli	Fröskörd
Augusti	Fröstubben putsas hårt.
Början av oktober	Återväxten skördas eller putsas. Efter sista putsning - kvävegödsling

RÖDSVINGEL
Festuca rubra (lat)
Rødsvingel (Dk & No)
Red fescue (Eng)

Rödsvingel är en av de arealmässigt största vallfröarterna – både i världen och i Sverige. Rödsvingel är ett flerårigt, tuvat gräs, med upprätt spensligt nästan bladlöst strå. Rödsvingel indelas i tre sortgrupper: *Festuca rubra, rubra*, långa utlöpare *Festuca rubra, trichophylla*, korta utlöpare *Festuca rubra, commutata*, tätтуvad.

Rödsvingel används främst till grönytor, såsom gräsmattor, parker och golfbanor samt i betesblandningar. Rödsvingel är känslig för nattfrost och stora temperatursvängningar i maj månad, odlas därför främst kustnära områden i södra Sverige. Rödsvingel bör inte odlas på lättare jordar om det inte finns bevattningsmöjligheter. Rödsvingel kan normalt skördas två-tre år.

Avkastningen varierar stort mellan olika sorter men som ett genomsnitt är skörden 800–1500 kg/ha.

Fribelägenhet

Tänk på att frövallarna har ett fribelägenhetskrav. Detta betyder att det inte får finnas växter av samma art men annan sort än frövallens inom ett visst avstånd, eftersom det då finns risk för korspollinering. För bruksvara (C-kvalitet) är kravet minst 50 m (100 m om fältet är mindre än 2 ha) och för grundutsäde (A- och B- kvalitet) minst 100 m (200 m om fältet är mindre än 2 ha). För att undvika pollinering från en annan sort som växer i en slåttervall, träda, skyddszon eller fältkant måste dessa

putsas i god tid innan rödsvingeln blommar så de ej blommar på samma gång.

Etableringsteknik

Rödsvingel växer långsamt i början, har behov av en noggrann etablering och mycket ljus. Vårinsådd spannmål är huvudalternativet för att minska uppförökning av gräsogräs. Vårstråsåden ska sås med dubbelt radavstånd och rödsvingelfröet placeras mittemellan för bästa etableringen.

Om insådd sker på hösten i vete skall sådden senareläggas, för att minska problemen med gräsogräs.

Lämplig utsädesmängd är 5-7 kg/ha utsäde oavsett skyddssgröda och om radavståndet är 12 eller 24 cm. Man kan inte kompensera för en dålig såbädd eller en för kraftig insåningsgröda med en högre utsädesmängd.

En bra såbädd är viktig och rödsvingel bör maximalt sås på 1,5 cm djup.

GÖDSLING

Tabell 1. Kvävegödsling (N) av rödsvingel

	Vår	Höst
Insånings- året		Om vallen är svag - 30 kg/ha N direkt efter skörd av skyddsgrödan. 60 - 80 kg/ha kväve i månadsskiftet september/oktober efter sista putsning. Lägst giva till tätuvade eller sorter med korta utlöpare.
Fröskörde- åren	60–80 kg/ha N vid tillväxtstart. Lägsta kvävegivan till sorter med långa utlöpare.	Efter sista putsning 60-80 kg/ha N. Lägst giva till tätuvade eller sorter med korta utlöpare.

Om grödan **inte** tillväxtreglas minskas vårkvävegivan med 20–30 kg N/ha

Flytgödsel kan tillföras på hösten, direkt efter putsning eller ensileringen i början av oktober. Tillför max upp till hälften av kvävebehovet som flytgödsel för en jämnare kvävefördelning. Om man önskar ensilera återväxten tillförs 40 kg/ha extra kväve 1–2 veckor efter fröskörd (direkt efter putsningen av fröstubben). I övrigt gödslas enligt tabell 1.

Fosfor, kalium och svavel

Rödsvingel har behov av ca 20 kg/ha fosfor, ca 50 kg/ha kalium och ca 20 kg/ha svavel.

Ogräsbekämpning

De ogräs man ska vara extra uppmärksam på är de som riskerar varans möjlighet att bli certifierad. Till dessa ogräs hör framförallt harkål, vitgröe, luddlosta, råttsvingel, kärrkavle och renkavle. Samt kulturgräs som övriga svingelarter, rajgräs och hundäxing.

Läs alltid på förpackningens etikett!

Insåningsåret (skyddsgröda = stråsäd)

2,0 l/ha Ariane S, eller
0,8–1,0 l/ha Starane XL, m.fl.

För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1 l/ha Legacy/Diflanil.
eller

60-80 ml Hussar Plus OD + superolja om rödsvingeln har minst 2 blad.
För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,05-0,1 l/ha Legacy/Diflanil

Hösten efter skörd av insåningsgröda:

Om örtogräs, kör 1,5–1,8 l/ha Cleave + 0,1–1,15 Legacy/ Diflanil (UPMA) om viol, veronika och plister.

Vid gräsogräs & spillsäd; Agil 0,5–1,0 l/ha

Fröskördeåren

Vitgröe och örtogräs bekämpas med 60–80 ml/ha Hussar Plus OD* (UPMA) + 0,5 l/ha Superolja när vitgröen börjar växa = vita rötter. Brukar vara lagom i början av mars. Ev uppföljt med andra behandling 7–14 dagar senare med 60–80 ml/ha Hussar Plus OD* (UPMA) + 0,5 l/ha Superolja. Tidig behandling är mycket viktig. Vitgröen får ej gått i ax vid behandling.
För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1 l/ha Legacy/Diflanil (UPMA)

(*behandlad gröda får ej används till foder)

Örtogräs: 1,5–1,8 l/ha Starane XL, m.fl. eller 2,5 l/ha Ariane S. För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1–0,15 l/ha Legacy/Diflanil (UPMA)

Grova gräs ex losta och kvickrot:
1,5 - 3,0 l/ha Focus Ultra +0,5 l Dash eller 0,5–1,0 l/ha Agil. Focus Ultra max en behandling per år.

Råttsvingel

För bekämpning av råttsvingel har vi ett UPMA godkännande för Mateno duo*. För bäst effekt bör medlet träffa svart och fuktig jord. Behandling ska ske så fort det går efter skörd med 0,35 l/ha Mateno Duo* + 1,0 l/ha Boxer men absolut senast när råttsvingeln har 1 blad. Är temperaturen för hög för Boxer, kör enbart Mateno Duo och komplettera med

Boxer när temperaturen sjunkit.

(*behandlad gröda får ej används till foder)

Skadegörare och svampsjukdomar

I dagsläget saknas godkända preparat för att bekämpa vitaxkvalster vilka kan angripa främst 3e årsvallar.

Rödsvingel brukar inte drabbas mycket av svamp men en del försök visar att bladfläckar ska bekämpas samt mjöldagg som inte försvinner av sig själv.
Kör 0,5 l/ha Propulse* i stadium 53-69, 0,5 l /ha Folicur Xpert* alternativt med 0,5 l/ha Amistar vid behov.
(*behandlad gröda får ej används till foder)

Tillväxtreglering

Rödsvingel ska helst bli stående hela vägen fram till skörd. Pollineringen blir bättre och frötillväxten större ju längre grödan står upp. Trinexapakprodukterna (Moddus mfl) gynnar även frösättningen. Tillväxtreglering genomförs från begynnande sträckning till begynnande axgång. Det är viktigt att grödan är i mycket god tillväxt och inte stressad av torka vid behandlingstillfället.

Enkelbehandling (BBCH 30–49)
1,25 Stabilan + 0,3-0,6 l/ha Trinexapak
Eller 0,4-0,8 l/ha Trinexapak

Dubbelbehandling
BBCH 30–37: 1,25 l/ha Stabilan + 0,3-0,5 l/ha Trinexapak

uppföljt med
BBCH 43–49: 0,4-0,8 l/ha Trinexapak

Läs alltid på förpackningens etikett!

Enligt etiketterna ska det hållas 7 dagars avstånd mellan tillväxtreglering och gräsogräsbehandling. Att blanda tillväxtregleringsmedel och gräsogräsmedel avrådes ifrån då vi ibland sett skador. Framför allt torra år.

Skörd

Rödsvingel skördas normalt direkt, ca 35 dagar efter blomning vilket brukar bli slutet av juli. Drösningskänsliga sorter

eller mycket ojämnt fält kan vara aktuellt att stränglägga när fröna börjar släppa och man har skorna fulla med frö om man går i fältet.

Vid direktskörd bör vattenhalten i fröna vara under 18 % pga. ojämn mognad. Både strå och vippa har då fått en ljusgul-vit färg och fröna är vaxaktiga eller mjöliga.

Grundinställning av tröska

Cylinder	Periferihastighet 20-25 m/sek
Slagsko	Framkanten ca 12 mm Bakkanten ca 5 mm
Såll	Ovansåll: lamellsåll 12-16 mm Undersåll: lamellsåll ca 6-10 mm
Luftmängd	Börja med låg hastighet på fläkten och justera sedan med hänsyn till renhet och fröspill. Oftast går det att blåsa mer än man tror.

Efterbehandling av fröet

En fröråvara med hög vattenhalt och ojämnt moget frö orsakar snabbt skadlig värmebildning. Detta innebär en risk att fröets grobarhet sänks. För att bevara kvaliteten är det viktigt att snarast lufta/kyla fröet under minst 2-3 dygn. När vattenhalten är under 18 % påbörjas aktiv torkning, eventuellt med tillsatsvärme.

1 m³ råvara med 80 % renvaruhalt väger ca 200 kg.

Höstbehandling

Insåningsåret

Direkt efter skörd av skyddsgrödan förs halmen bort och stubben putsas om den är högre än 7-10 cm.

Rödsvingel behöver mycket ljus på hösten för att utveckla många fröbärande skott. Det har avgörande betydelse för skörden i förstaårsvallen.

Rödsvingeln bör vara max 10 cm hög inför vintern och putsas normalt i början av oktober.

Vältning av rödsvingeln för att trycka ned sten mm skall ej göras på våren, görs det på hösten - ej senare än början på oktober. Senare vältning och överfarter kan skada fröanlagen vilka börjar bildas redan på hösten.

Fröskördeåren

Vid skörd skall halmen bortföras. 1-2 veckor efter fröskörd putsas stubben hårt (ca 2-3 cm stubbhöjd). Normalt skall det sen putsas en till två gånger ytterligare under hösten för att i början av oktober ska vallen vara max 10 cm hög. Vid mild höst kan det ibland behövas ytterligare putsning en bit in i november om gräset börjar hänga. Generellt är det viktigt att putsa vid bra väder. Avputset får inte bli bunkigt och lägger det sig som ett täcke skall det bortföras. Ensilering av återväxten i slutet av september går också utmärkt. Passa på när marken är relativt torr då sena överfarten när det är blött försämrar skörden. Oftast behövs en sista putsning ett tag efter ensileringen.

Putsningstidpunkten anpassas så grödan kan växa och återhämta sig 3-4 veckor innan vintern kommer.

Utvecklingsstadier rödsvingel

BBCH stadie	Beskrivning
0	Före sådd
10	Första bladet kommer upp
11	1 blade helt utvecklat, 2a bladets spets synlig
12	2 Blad helt utvecklade
13	3 Blad helt utvecklade
14	4 Blad helt utvecklade
15	5 Blad helt utvecklade
21	1 Sidokott synligt
22	2 Sidokott synliga
23	3 Sidokott synliga
24	4 Sidokott synliga
25	5 Sidokott synliga
26	6 Sidokott synliga
29	Bestockning avslutad
30	Sträckning, bladen glider ifrån varandra
31	1 nod kännbar strax över jordytan
32	2 nod kännbara, minst 2 cm avstånd till nod 1
33	3 nod kännbara, minst 2 cm avstånd till nod 2
37	Flaggbladets spets synligt
39	Flaggbladet helt utvecklat
41	Flaggbladets slida börjar sträcka på sig
43	Flaggbladets slida börjar vidgas
47	Flaggbladets slida öppnar sig
49	Första axspetsar synliga
51	Begynnande axgång, första småax synligt
53	¼ av axet/vippan synlig
55	½ av axet/vippan synlig
59	Hela axet/vippan synlig
61	Begynnande blomning
65	Halvvägs i blomningen, 50 av axets blommor öppna
69	Blomning avslutad
71	Kärnornas innehåll vattenaktigt
75	Kärnornas innehåll mjölkiga
85	Kärnornas innehåll mjukt, degmognad
87	Sen degmognad, nageltryck blir kvar
89	Fullmogna, svårt att knäcka kärnorna.
93	Fröna släpper lätt från axet

Version 2025-02-19

Foto: Hans Jonsson

